

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7MCdo/5/2012
Identifikačné číslo spisu:	6307201866
Dátum vydania rozhodnutia:	20.03.2012
Meno a priezvisko:	JUDr. Daniela Švecová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2012:6307201866.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne B.j, bývajúcej v O., zastúpenej JUDr. Maricou Koreňovou, advokátkou v Banskej Bystrici, J. Cíkkera č. 8, proti žalovanej Obci Pohorelá, o určenie vlastníckeho práva, vedenej na Okresnom súde Brezno pod sp. zn. 5 C 97/2007, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 22. marca 2011 sp. zn. 13 Co 272/2010, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 22. marca 2011 sp. zn. 13 Co 272/2010 vo výroku o trovách konania z r u š u j e a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Okresný súd Brezno rozsudkom z 5. decembra 2008 č.k. 5 C 97/2007-81 určil, že žalobkyňa je výlučnou vlastníčkou nehnuteľnosti, zapísanej na LV č. XXX., katastrálne územie V. obec Pohorelá, okres Brezno, Správy katastra O., ako parcela KN č. 2726/4 vo výmere 1 518 m²-ostatné plochy. Žalovanej uložil povinnosť nahradiť žalobkyni trovy konania vo výške 24 638 Sk (817,83 €) do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. V odôvodnení uviedol, že právna predchodkyňa žalobkyne (U.), ktorá nadobudla vlastníctvo k predmetnej nehnuteľnosti na základe rozhodnutia súdu, darovala nehnuteľnosť žalobkyni darovacou zmluvou zo 7. septembra 1995 (vklad v katastri nehnuteľností bol povolený pod č. V 1036/96 dňa 12. decembra 1995). Notárskou zápisnicou č. N 409/95, NZ 377/95 zo 17. októbra 1995 (Notársky úrad JUDr. Viery Kalinovej v Banskej Bystrici) bolo osvedčené vyhlásenie o vydržaní nehnuteľnosti (vo výmere 1 518 m²) žalovanou. Časť dotknutej parcely registra E č. 1 835 bola následne pripojená a zapísaná ako parcela registra C č. 2726/2 vo výmere 16 174 m² na LV č. XXX. do výlučného vlastníctva žalovanej. Týmto došlo k tzv. duálnemu vlastníctvu, potvrdenému príslušným katastrálnym úradom. Pri skúmaní podmienok nadobudnutia vlastníctva žalovanou k predmetnej nehnuteľnosti vydržaním súd zistil, že jej právny predchodca na nehnuteľnosti od roku 1979 bez stavebného povolenia, kolaudačného rozhodnutia a vyriešenia prechádzajúcich vlastníckych vzťahov, vybudoval športové ihrisko. ONV Banská Bystrica vyhovel jej žiadosti o vyňatie poľnohospodárskej pôdy - pozemkov pod športovým ihriskom - poľnohospodárskej výrobe rozhodnutím z 28. januára 1988, ktorá skutočnosť ale nemala vplyv na zmenu vlastníckeho práva predchádzajúcich vlastníkov, od

ktorých neboli odkúpené, darované, vyvlastnené, či iným spôsobom scudzené. Keďže vlastnícke právo zapísané v prospech žalovanej v zmysle § 2 a nasl. zákona č. 293/1992 Zb. o úprave niektorých vlastníckych vzťahov k nehnuteľnostiam v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 293/1992 Zb.“) na základe osvedčenia vyhlásenia o vydržaní (vydaného podľa zákona č. 323/1992 Zb.) žalobkyňa napadla žalobou o určenie, že je výlučnou vlastníčkou nehnuteľnosti, považoval za irelevantné, že tak neurobila v 10-ročnej lehote (§ 2 ods. 2 zákona č. 293/1992 Zb.), pretože vlastnícke právo sa nepremlčuje. Žalovaná nesplnila zákonné predpoklady pre nadobudnutie vlastníctva nehnuteľnosti vydržaním. Vydržať vec môže len taký držiteľ, ktorý je so zreteľom na všetky okolnosti v dobrej viere, že mu vec patrí ako vlastníkovi. Tvrdenia žalovanej o oprávnenosti jej držby sú v rozpore s vykonaným dokazovaním. Žalobkyňa po nadobudnutí vlastníctva (darovacou zmluvou) a zistení duálneho zápisu vlastníckeho práva (tiež v prospech žalovanej), mala preukázateľný záujem na vyriešení sporného vlastníctva. Keďže k dohode so žalovanou nedošlo, nemala inú možnosť ako sa domáhať svojho vlastníckeho práva k nehnuteľnosti predmetnou žalobou. Preto je daný naliehavý právny záujem na požadovanom určení (§ 80 písm. c/ O.s.p.). O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Banskej Bystrici na odvolanie žalovanej rozsudkom z 24. februára 2009 sp. zn. 13 Co 20/2009 rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobu zamietol a žalovanej náhradu trov konania nepriznal. Uviedol, že žalovaná splnila podmienky pre nadobudnutie vlastníckeho práva k predmetnej nehnuteľnosti vydržaním. Oprávneným držiteľom nehnuteľnosti bola od roku 1995, keď notárka JUDr. Viera Kalinová notárskou zápisnicou zo 17. októbra 1995 č. N 409/95, NZ 377/95, vydanou za podmienok podľa § 2 ods. 2 zákona č. 293/1992 Zb., osvedčila vyhlásenie o vydržaní (pre Obec Pohorelá), ktoré právo (oprávneného držiteľa) bolo zapísané do katastra nehnuteľností záznamom (§ 34 ods. 1 zákona č. 162/1995 Z.z. o katastri nehnuteľností). Po uplynutí lehoty 10 rokov (oprávnenej držby) odo dňa zápisu, sa stala vlastníčkou nehnuteľnosti na základe vydržania (§ 134 ods. 1 Občianskeho zákonníka), zapísanou v katastri nehnuteľností na LV č. XXX. Preto nie je možné už skúmať prípadnú dôvodnosť vydania osvedčenia o vyhlásení vydržania vlastníckeho práva, ani opodstatnenosť žaloby podanej na súd až 30. apríla 2007 (po uplynutí 10-ročnej lehoty odo dňa zápisu). O náhrade trov konania rozhodol podľa § 150 O.s.p. Za dôvody hodné osobitného zreteľa považoval najmä skutočnosť, že žalobkyňa stratila vlastnícke právo k predmetnej nehnuteľnosti (nadobudnuté darovacou zmluvou) z nevedomosti (nedomáhala sa ho relevantným spôsobom).

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením z 29. novembra 2010 sp. zn. 2 Cdo 191/2009 rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie z dôvodu tzv. inej vady konania (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). Táto spočívala v tom, že odvolací súd sa nezaoberal rozhodnými skutočnosťami týkajúcimi sa splnenia predpokladov tvrdeného a preukazovaného vlastníckeho práva účastníkov konania. Na strane žalovanej, či boli splnené všetky zákonné podmienky nadobudnutia vlastníctva predmetnej nehnuteľnosti vydržaním a či boli odstránené pochybnosti o oprávnenej držbe. Na strane samotnej žalobkyne aj z hľadiska identifikácie nehnuteľnosti a zápisu do katastra nehnuteľností, pretože záver odvolacieho súdu o strate jej vlastníctva nemal oporu v zistenom skutkovom stave, ktorý by tvoril podklad pre správne rozhodnutie vo veci.

Krajský súd v Banskej Bystrici (v poradí druhým) rozsudkom z 22. marca 2011 sp. zn. 13 Co 272/2010 rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny (§ 219 O.s.p.) potvrdil s tým, že žalobkyňa je výlučnou vlastníčkou pozemku parcely registra C č. CKN 2726/4- ostatná plocha vo výmere 1 518 m² v katastrálnom území V, Obec Pohorelá, okres Brezno, vytvoreného na základe geometrického plánu č. 36041459-160/2004 z 12.7.2004 vyhotoveného Geo PLUS, s.r.o. Brezno (autorizačne overil H.) a overeného Správou katastra O. pod č. 328/04 dňa 21.7.2004. V časti, v ktorej súd rozhodol o náhrade trov konania zmenil tak, že žalobkyňu nepriznal náhradu trov prvostupňového, druhostupňového a dovolacieho konania. O trovách konania rozhodol podľa § 150 ods. 1 O.s.p. Uviedol, že toto ustanovenie je nástrojom, ktorý umožňuje súdu, aby spravodlivejšie a vyváženejšie rozhodoval v konaní o náhrade trov konania, kedy by použitie jediného kritéria a to výsledku sporu mohlo byť neprímerane tvrdé. Žalovaná pri bránení svojho práva vychádzala zo zápisu v katastri nehnuteľností, kde bola zapísaná od roku 1995. Sporný pozemok tvorí časť športového areálu obce. Bránila potom právo, ktoré bolo v záujme obce.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu vo výroku o trovách konania na podnet žalobkyne podal mimoriadne dovolanie generálny prokurátor Slovenskej republiky. Navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu v tejto časti zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie. Namietal

nesprávne právne posúdenie veci (§ 243e ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.) v časti trov konania. Uviedol, že v sporovom konaní sa povinnosť nahradiť trovy konania spravuje predovšetkým zásadou úspechu vo veci. Odôvodnenie rozhodnutia, v ktorom je aplikované ustanovenie § 150 O.s.p. musí byť precízne. Ex lege sa vyžaduje, aby v konaní boli bezpečne a riadne preukázané skutočnosti, na základe ktorých súd toto ustanovenie použije. Vzhľadom na to, že ustanovenie § 150 O.s.p. sa používa len vo výnimočnom prípade, je nevyhnutné, aby súd pri rozhodovaní, či sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa vychádzal z posúdenia všetkých okolností konkrétnej veci. Pri skúmaní existencie podmienok hodných osobitného zreteľa treba prihliadať na okolnosti, ktoré viedli účastníka k uplatneniu nároku na súde, na postoj účastníkov v priebehu konania ako aj na majetkové, sociálne, osobné a ďalšie pomery všetkých účastníkov konania. Tiež treba vziať do úvahy nielen pomery toho, ktorý by mal trovy konania zaplatiť, ale zohľadniť aj dopad takého rozhodnutia najmä na majetkové pomery oprávneného účastníka. Tieto okolnosti odvolací súd vôbec neskúmal, aj keď môžu zásadným spôsobom ovplyvniť úvahu súdu o tom, či ide o výnimočný prípad a či sú skutočne dané dôvody hodné osobitného zreteľa podľa § 150 O.s.p. Strohé konštatovanie, že žalovaná bránila právo, ktoré bolo v záujme obce nespĺňa podmienku dôvodov hodných osobitného zreteľa. Uprednostnenie záujmu obce z dôvodu, že je to záujem verejný pred záujmom súkromným v občianskoprávnom spore, bez akéhokoľvek odôvodnenia, prečo došlo k jeho uprednostneniu, je nenáležité a neprípustné. Súd sa vôbec nezaoberal skutočnosťou, že žalobkyňa sa preukázateľným spôsobom pred začatím súdneho konania snažila so žalovanou mimosúdne dohodnúť a predísť súdnemu sporu.

Účastníci konania sa k mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora Slovenskej republiky nevyjadřili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.) po zistení, že tento opravný prostriedok podal včas (§ 243g O.s.p.) generálny prokurátor Slovenskej republiky (§ 243e ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal rozsudok odvolacieho súdu v napadnutej časti v rozsahu podľa § 243i ods. 2 O.s.p., v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

Podľa ustanovenia § 243e ods. 2 O.s.p. mimoriadne dovolanie možno podať len proti tomu výroku rozhodnutia, ktoré účastník konania, osoba dotknutá týmto rozhodnutím namieta.

Podľa ods. 3 tohto ustanovenia generálny prokurátor Slovenskej republiky nie je viazaný rozsahom podnetu v prípadoch, v ktorých ani dovolací súd nie je viazaný rozsahom dovolania (§ 242 ods. 2 O.s.p.).

V zmysle § 243f ods. 1 O.s.p. môže byť mimoriadne dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný rozsahom dovolania, ale i v mimoriadnom dovolaní uplatnenými dovolacími dôvodmi. Obligatorne (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tzv. inými vadami, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Tieto vady konania neboli dovolateľom namietané a ich existenciu nezistil ani dovolací súd.

V mimoriadnom dovolaní generálny prokurátor Slovenskej republiky namietal nesprávne právne posúdenie veci z hľadiska aplikácie ustanovenia § 150 O.s.p. (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O mylnú aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd použije iný právny predpis, ako má správne použiť, alebo aplikuje síce správny právny predpis, ale nesprávne ho vyloží. O takýto prípad išlo v danej veci.

Podľa § 142 ods. 1 O.s.p. účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal.

Podľa § 150 ods. 1 O.s.p. (v znení účinnom od 15.10.2008) ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, nemusí súd výnimočne náhradu trov konania celkom alebo sčasti priznať. Súd pritom prihliadne najmä na okolnosti, či účastník, ktorému sa priznáva náhradu trov konania, uviedol skutočnosti a dôkazy pri prvom úkone, ktorý mu patril, to neplatí, ak účastník konania nemohol tieto skutočnosti a dôkazy uplatniť.

V sporovom konaní sa povinnosť nahradiť trovy konania spravuje predovšetkým zásadou úspechu v konaní (§ 142 ods. 1 O.s.p.). Predpokladom použitia ustanovenia § 150 ods. 1 O.s.p. je existencia

dôvodov hodných osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov inak úspešnému účastníkovi a existencia výnimočnosti daného prípadu. Je odôvodnené tým, že prísna aplikácia ustanovení o náhrade trov konania, by mohla v konkrétnych prípadoch viesť k nežiaducim tvrdom. Zákon preto stanovuje všeobecné podmienky, za ktorých môže dôjsť rozhodnutím súdu k zmierneniu dôsledkov právnych noriem upravujúcich platenie a náhradu trov konania.

Ustanovenie § 150 ods. 1 O.s.p. pritom dopadá na toho účastníka konania, ktorý by inak mal právo na náhradu trov konania. K dôvodom hodným osobitného zreteľa môže dôjsť vo vzťahu k určitým druhom konania alebo k určitej procesnej situácii. Tento dôvod je teda daný charakterom tohto konania alebo charakterom procesnej situácie. Dôvody hodné osobitného zreteľa sa môžu týkať sociálnej situácie účastníkov. V takomto prípade treba pri posudzovaní okolností hodných osobitného zreteľa prihliadať na osobné, majetkové, zárobné a iné pomery oboch (všetkých) účastníkov, teda nielen toho, koho by postihovala povinnosť nahradiť trovy, ale aj toho, ktorého majetková sféra by bola použitím výnimočného ustanovenia dotknutá. Do úvahy treba brať tiež také okolnosti, ktoré viedli k súdnemu uplatneniu nároku a prihliadnuť i na postoj účastníkov v konaní. Nie každú okolnosť, ktorá by aj bola príčinou vzniku sporu, však možno považovať za dôvod hodný osobitného zreteľa, pre ktorý by inak úspešnému účastníkovi konania, súd náhradu trov konania nepriznal.

Ustanovenie § 150 ods. 1 O.s.p. nie je možné považovať za predpis, ktorý by zakladal jeho voľnú možnosť aplikácie (v zmysle svojvoľie), ale ide o ustanovenie, podľa ktorého je súd povinný skúmať, či v prejednávanej veci neexistujú zvláštne okolnosti hodné osobitného zreteľa, ku ktorým treba pri stanovení povinnosti nahradiť trovy konania výnimočne prihliadnuť. Preto nie je možné vykladať ho tak, že je naň možné prihliadnuť kedykoľvek bez zreteľa na základné zásady rozhodovania o trovách konania.

V porovnaní so súdom prvého stupňa, ktorý (vychádzajúc z úspechu žalobkyne v konaní) rozhodol o trovách konania podľa § 142 ods. 1 O.s.p., odvolací súd aplikoval ustanovenie § 150 ods. 1 O.s.p., bez toho, aby posúdil celý komplex (uvedených) okolností relevantných pre rozhodovanie o náhrade trov konania podľa tohto zákonného ustanovenia.

Je nepochybné, že žalobkyňa mala v konaní plný úspech, pred začatím súdneho konania sa snažila so žalovanou dohodnúť mimosúdne a predísť tak súdnemu sporu a tým aj vzniku nákladov spojených s uplatnením vlastníckeho práva k predmetnej nehnuteľnosti. Preto iná zákonná možnosť, ako domáhať sa tohto svojho práva súdnou cestou, ani nemala (v zmysle § 70 zákona č. 162/1995 Z.z. o katastri nehnuteľností sú údaje katastra o právach k nehnuteľnostiam hodnoverné a záväzné, ak sa nepreukáže opak). Bez zohľadnenia týchto skutočností vo vzťahu k výsledkom vykonaného dokazovania ako aj dopadu rozhodnutia odvolacieho súdu na majetkové, osobné a iné pomery žalobkyne napriek tomu, že mohli zásadným spôsobom ovplyvniť úvahu súdu o tom, či ide o výnimočný prípad a či sú skutočne dané dôvody hodné osobitného zreteľa, nemožno záver odvolacieho súdu odôvodňujúci aplikáciu § 150 ods. 1 O.s.p., len uprednostnením verejného záujmu žalovanej v občianskoprávnom spore, považovať za správny.

Generálny prokurátor Slovenskej republiky preto dôvodne podal mimoriadne dovolanie podľa § 243e O.s.p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p., keďže to vyžadovala ochrana práv a zákonom chránených záujmov účastníka konania a túto nebolo možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami.

Z uvedených dôvodov preto Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu v napadnutej časti zrušil a vec mu (v rozsahu zrušenia) vrátil na ďalšie konanie (§ 243bods. 2, 3 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.